

1. Pieken in Brabant – optimaliseren economische ondersteuningsstructuur

In de provinciale nota *Pieken in Brabant* wordt de economische ondersteuningsstructuur van Brabant en haar omgeving onder de loep genomen. Om internationaal te concurreren is het noodzakelijk in te zetten op de 'Pieken' van Zuid-Nederland op de oost- en westflank van Brabant. De sociaal-economische ambities van de provincie en provinciale partners zijn hoog gesteld en er worden op vele schaalniveaus (beleids)activiteiten ontplooid. De economische ondersteuningsstructuur dient hierop optimaal aan te sluiten. In het discussiestuk wordt de relatie gelegd van provinciaal beleid met Pieken in de Delta, het belang van de Europese structuurfondsen en de samenwerking met de regio en BrabantStad-steden. Op basis daarvan worden een aantal vervolgstappen geschetst, die voor advies aan SER Brabant worden voorgelegd.

Prioriteit: 2e kwartaal

2. Ruimtelijke planning bedrijvenlocaties

Een belangrijk provinciaal thema is de (regionale) planning van bedrijvenlocaties, ook in het licht van de door het Centraal Planbureau gepubliceerde BLM (Bedrijfslocatiemonitor), met geactualiseerde gegevens over de toekomstige behoefte aan bedrijfsruimte. Daarnaast zijn er nog een aantal andere onderzoeken aan de orde, zoals het provinciale project 'Doorvertaling BLM' en extrapolatie van uitgiftcijfers.

De volgende vragen worden aan SER Brabant voorgelegd:

1. Ziet SER Brabant met inachtneming van bovenstaande onderzoeken mogelijkheden voor een andere, meer dynamische planningsmethodiek voor bedrijvenlocaties, waarmee wordt losgekomen van de 'hectarediscussies' en landelijke BLM bedrijventerreinprognoses?

2. Kan in dit verband een vraaggericht Brabants model worden aangereikt aan de provincie? Kan dit model als input dienen voor de regionale planningsoverleggen in het kader van de gebiedsgerichte uitwerking van het streekplan?

SER Brabant wordt gevraagd om bij de uitwerking van het advies een relatie te leggen met de relevante trends in de economie en daarbij tevens aan te geven hoe de marktsector (vraagzijde) sterker betrokken kan worden bij de ruimtelijke planning.

Prioriteit: 3e kwartaal

Jacques van de Vall, Kamers van Koophandel

De meerwaarde van SER Brabant als opvolger van het SEOB is dat door de terreinafbakening duidelijk is waar we voor staan: een stevige adviespartner van de provincie. De kracht ligt in het feit dat elke organisatie die er in Noord-Brabant op sociaal-economisch gebied toe doet, aan tafel zit.

helemaal open na 1 januari 2007?) te betrekken.

Prioriteit: 3e/4e kwartaal

4. Goederenruit Zuid-Nederland

In de Spoorvisie provincie Noord-Brabant en in de notitie *Railvervoer in goede banen* wordt de suggestie gedaan om voor de lange termijn te streven naar de realisering van een Goederenruit Zuid-Nederland. Dit is een spoornetwerk van primaire goederenlijnen, die de industrieeconomische centra en de chemische clusters Mainport Rotterdam, Vlaamse Ruit en Roergebied met elkaar verbinden. Heel concreet wordt hierbij gedacht aan een ruit gevormd door de Betuwelijn, RoBel, IJzeren Rijn en Zuidtak. Dit lijkt niet alleen een stimulans te zijn voor de verdere economische ontwikkeling van het Benelux-middengebied in relatie tot het Roergebied, maar het lijkt ook een duurzame oplossing te bieden voor zowel het gevaarlijke stoffenvervoer per spoor, als nieuwe ruimte voor goederenvervoer en personenvervoer per spoor.

In een verkennende studie zou de samenhang en mogelijke synergie van alle relevante aspecten zoals vervoer gevaarlijke stoffen, spoorgoederenvervoer, openbaar personenvervoer (BrabantStad), ruimtelijke ontwikkelingen, en de logistieke en economische potenties van een goederenruit onderzocht moeten worden. SER Brabant wordt gevraagd

3. Vervolgadvies 'onderkant arbeidsmarkt'

In de afgelopen jaren is de situatie aan de 'onderkant' van de arbeidsmarkt in toenemende mate in de aandacht gekomen. Jongeren, vaak van allochtone afkomst, verlaten hun opleiding zonder de vereiste kwalificaties. Ook de laagopgeleide beroepsbevolking vindt moeilijk een baan.

In het advies van SER Brabant over de arbeidsmarktagenda 2006-2010 (december 2005) is ook veel aandacht besteed aan de problematiek van de onderkant.

Eén van de aanbevelingen is het stimuleren van 'trek in de schoorsteen': door middel van upgradering van personeel (werkenden en werkzoekenden) meer ruimte creëren voor instroom van lager opgeleiden.

SER Brabant wordt gevraagd in een vervolgadvies dit perspectief concreter in kaart te brengen vanuit de praktijk van de werkorganisatie in bedrijven resp. bedrijfstakken (waar liggen de grenzen, in welke mate krijgen we een structureel probleem, welke concrete maatregelen).

Vervolgens is dan de vraag aan de orde of dit aanleiding moet zijn voor nieuwe initiatieven in het kader van het provinciale programma 'Kennis = Meedoen'. SER Brabant wordt tevens gevraagd hierbij zo mogelijk het actuele vraagstuk over 'de Polen' (wel of niet gefaseerd de grenzen

om een advies (studie) dat inzicht geeft in de mogelijke toegevoegde waarde van een Goederenruit Zuid-Nederland. Toegevoegde waarde in de zin van een balans tussen goederenvervoer, personenvervoer en ruimtelijk-economische ontwikkelingen.

Prioriteit: 2e kwartaal 2006

5. PVVP / Mobility Service

In zijn advies over de uitwerking van het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan (PVVP) heeft SER Brabant gepleit voor een 'Mobilityservice', die werkt als 'makelaar en schakelaar' tussen publiek en privaat. De dienstverlening is gericht op het ondersteunen en bij elkaar brengen van initiatieven van partijen zonder de verantwoordelijkheid voor die initiatieven volledig over te nemen. Het College van GS heeft behoefte aan een nadere verkenning naar de 'probleemoplossende potentie' van zo'n Mobilityservice, het draagvlak onder beoogde partijen, en daarmee de haalbaarheid van het idee. Het idee staat of valt met de bereidheid van partijen om aan zo'n arrangement mee te doen. SER Brabant wordt gevraagd hierover advies uit te brengen.

Prioriteit: 3e/4e kwartaal

6. Evaluatie Kadernota SEB & nieuwe thema's

Begin 2005 is de Midterm review van de Kadernota Sociaal-Economisch Beleid 2002-2006 *Dynamiek en vernieuwing – De kracht van Brabant* door ETIN Adviseurs opgesteld. Het betrof de beschrijving van de ontwikkeling in Brabant op de speerpunten van het sociaal-economisch beleid. Op basis van de rapportage heeft het College een visie geformuleerd ten behoeve van de bespreking met de Statencommissie Economie, Mobiliteit en Grotestedenbeleid. Deze bespreking heeft in 2005 plaatsgevonden. Inmiddels is het laatste jaar van deze bestuursperiode aangebroken en is het tijd om vooruit te kijken naar een volgende periode. SER Brabant wordt gevraagd te reageren op de Midterm evaluatie, maar meer nog vooruit te kijken naar de (sociaal-economisch) uitdagingen voor de komende periode: wat zijn belangrijke thema's?

Prioriteit: 4e kwartaal

Antoon Vermeer, ZLTO

De internationale verhoudingen en marktkrachten veranderen in hoog tempo en dat stelt hoge eisen aan het ondernemerschap in de land- en tuinbouw. Voor elke agrarische ondernemer én voor de ZLTO zelf komt het aan op de juiste keuzes voor de toekomst. De adviezen van SER Brabant en de afstemming met de sociaal-economische partners in de SER zijn in dat verband van grote betekenis.

7. Provinciaal Milieubeleidsplan (PMP)*

Het College van GS heeft de gewenste actualisatie van dit PMP opgestart, waarbij wordt nagedacht over zowel de strategische als meer operationele uitwerking van dit nieuwe meerjarige milieubeleidsplan. Gehoord de duale bespreking in de Commissie is het vertrekpunt een sectoraal plan, opgesteld vanuit de bril van omgevingsplanning. Met betrekking tot de economie resp. de doelgroep industrie ligt de vraag voor in hoeverre de lijn uit de laatste PMP's moet worden doorgetrokken, danwel of er aanleiding is voor een andere aanpak in dit nieuwe generatie Milieubeleidsplan.

Prioriteit: 3e/4e kwartaal

8. Programma naar een duurzaam Brabant

Het programma Naar een Duurzaam Brabant heeft als doelstelling een bijdrage te leveren aan de Brabantse ambities met betrekking tot duurzaamheid, waaronder Brabant als Europese proeftuin voor duurzaamheidsinitiatieven. Binnen het programma wordt het thema 'Maatschappelijk verantwoord ondernemen' meegenomen. Er wordt in 2006 een portfolio- en doelgroepenanalyse Duurzaam Ondernemen opgezet. Door deze analyse wordt helder gemaakt waar de kansen en bedreigingen voor een duurzame én innovatieve ontwikkeling van bedrijven liggen in onze provincie. Tevens wordt

hierbij gefocust op de behoefte en vragen vanuit ondernemers. Gekoppeld aan dat thema zal aan SER Brabant advies worden gevraagd.

Prioriteit: 4e kwartaal

9. Sociaal-Cultureel Plan

Het sociaal-cultureel plan is bedoeld als 'integrerend' kader van uiteenlopende onderwerpen op sociaal en cultureel gebied. Belangrijke speerpunten zijn de jeugdwerkloosheid en de jeugdzorg. De sociaal-culturele pijler moet in samenhang bezien worden, zowel intern als extern. Dit is met name van belang richting de volgende bestuursperiode. Een adviesvraag aan SER Brabant zal zich richten op de vraag of de juiste accenten binnen het beleidsplan gekozen worden, o.a. op het gebied jeugdwerkloosheid.

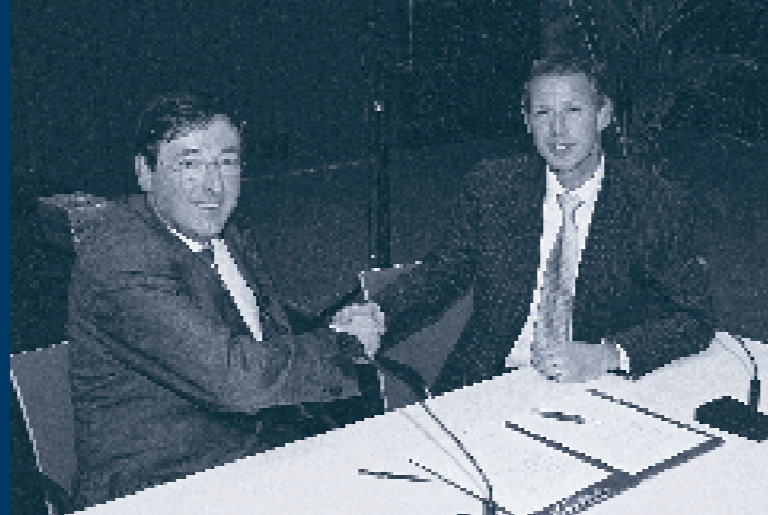
Prioriteit: 4e kwartaal

JAARPUBLICATIE 2005-2006

- I **Officiële start april 2005**
- II **Uitgebrachte adviezen**
Actieprogramma Innovatie
Arbeidsmarkt- en HR agenda 2006-2010
Uitwerking PVVP
EU-positionpaper 2007-2013
Monitor Bedrijventerreinen
Besluit Luchtkwaliteit
Moerdijkse Hoek
- III **Planning 2006-2007**
Pieken in Brabant
Ruimtelijke planning bedrijvenlocaties
Onderkant arbeidsmarkt
Goederenruit Zuid-Nederland
PVVP / Mobilityservice
Evaluatie Kadernota SEB & nieuwe thema's
Provinciaal Milieubeleidsplan
Programma naar een duurzaam Brabant
Sociaal-Cultureel Plan

De officiële start van SER Brabant was op 7 april 2005 met het minisymposium "Innovatie in breder perspectief" in het Provinciehuis. Gedeputeerde Onno Hoes sprak namens het provinciebestuur zijn vreugde uit over dit eerste provinciale adviesorgaan 'nieuwe stijl' en wenste voorzitter Harrie Boogers veel succes met zijn belangrijke taak. Melding kon worden gemaakt van het feit dat de eerste kaderbrief van GS er inmiddels lag en dat SER Brabant stevig aan de slag kon.

UITGEBRACHTE ADVIEZEN

Actieprogramma Innovatie

In april bracht SER Brabant advies uit over het provinciale Actieprogramma Innovatie. Het advies was positief van toonzetting, conclusie was dat met dit provinciale programma prima werd ingespeeld op de landelijke en Europese beleidsagenda (Lissabon). Ook was SER Brabant van oordeel dat het programma voldoende aanknopingspunten bevatte voor de verbinding met belangrijke maatschappelijke thema's als sociale innovatie en duurzaamheid: Hiervoor werd in het advies overigens wel meer specifieke aandacht gevraagd. Een ander signaal in het advies was "minder overheid en meer markt". Met andere woorden, doe als overheid vooral de zaken die de markt minder gemakkelijk kan oppakken. Voorts werd de kanttekening gemaakt dat het gewone MKB er directer bij betrokken moest worden. SER Brabant stelde dat dit programma de komende jaren de hoogste prioriteit zou moeten krijgen in het provinciale beleid. In dat verband werd vooral aandacht gevraagd voor de middelen, met als richtsnoer een meerjarenbudget van €100 miljoen. Aanbevolen werd stevig in te zetten op de extra landelijke middelen van het Paasakkoord. Specifieke aandacht moest wat SER Brabant betreft uitgaan naar het naar Brabant halen van structuurversterkende topvoorzieningen als TNO Automotive en het Dutch Manufacturing Institute. Voorts werd in het advies expliciet aandacht gevraagd voor het thema sociale innovatie, daartoe zou de provincie zwaarder moeten inzetten op het zojuist uitgebrachte actieprogramma "Kennis = Meedoen". Tot slot werd in het advies een lans gebroken voor initiatieven gericht op het scheppen van een innovatief klimaat, met aandacht voor de relaties met onderwijs, cultuur, architectuur, nieuwe media en de creatieve industrie.

Arbeidsmarkt en HR-agenda 2006–2010: aan de slag met sociale innovatie!

In december 2005 is advies uitgebracht over de uitwerking van het provinciale actieplan 'Kennis = Meedoen'. Het advies onderstreepte de urgenties, met als opvallende uitspraak dat de Brabantse arbeidsmarkt niet klaar is voor de nieuwe fase van economische groei vanaf 2006. SER Brabant bepleitte een stevig "leer/werk-offensief" op alle niveaus van de arbeidsmarkt, zowel aan de top, de midden- als de onderkant. Ambitie zou moeten zijn om in 2010 een meer permanente systematiek te hebben neergezet in alle Brabantse regio's. Het provinciale actieplan "Kennis = Meedoen" bood daarvoor volgens SER Brabant een prima opmaat. Het model van de "3 O's" (overheid, onderwijs, ondernemingen) is in het SER-advies verder uitgewerkt, met als hoofdboodschap dat het vooral heel simpel moet blijven, dus vooral geen ingewikkelde structuren. Bedrijfsleven en onderwijs moeten als hoofdrolspelers hun verantwoordelijkheid nemen, de provincie en gemeenten kunnen een waardevolle faciliterende rol spelen. De regio is aan zet, dat is een belangrijk uitgangspunt. Veel aandacht moet de komende jaren uitgaan naar de benadering van individuele bedrijven. De Raad stelde in dit verband dat de regio voldoende emploi en perspectief moet bieden, met als richtsnoer dat 5% van de regionale werkgelegenheid in de vorm van proefplaatsingen, stageplaatsen, leerbanen e.d. beschikbaar zou moeten komen. Centraal in het advies staat de aanbeveling om de kennis- en kundeagenda op alle niveaus nadrukkelijker aan elkaar te koppelen. Als groot knelpunt werd overigens gezien de veelal gebrekkige samenwerking tussen gemeenten en bedrijfsleven, dat vraagt om vernieuwende arrangementen. Belangrijke zaken die in het advies aandacht krijgen zijn het stimuleren van "trek in de schoorsteen" (door doorstrooming meer perspectief voor de onderkant), het organiseren van een flexibeler regionale arbeidsmarkt en het koppelen van informatiebestanden om effectief te kunnen sturen op ambities. Last but not least deed het advies een aantal concrete aanbevelingen voor de rol van de provincie, die volgens SER Brabant een belangrijke aanjaagrol kan spelen.

Provinciaal Mobiliteitsplan (PVVP) 'werken aan mobiliteit: goed geregeld in Brabant'

In oktober 2005 werd advies uitgebracht over de uitvoering van het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan 2005-2010. Kernvraag in de adviesaanvraag van het College van GS is wat de bijdrage kan zijn van het bedrijfsleven aan de uitvoeringsagenda van het PVVP. Het was geen eenvoudige vraag en dat had vooral te maken met het feit dat 'publiek' en 'privaat' elkaar niet of slechts moeizaam vinden. SER Brabant vroeg hiervoor nadrukkelijk aandacht, omdat het mobiliteitsvraagstuk juist om een stevige gezamenlijke aanpak vraagt.

Het draait vooral om regionale samenwerking (GGA-gebieden), maar op dat punt moet nog draagvlak worden gewonnen. Geadviseerd werd om heel praktisch en op projectbasis te starten en dat vervolgens stap voor stap uit te bouwen. Voorwaarde is wel dat het bedrijfsleven een volwaardige rol kan spelen, men moet gezien worden als hoofdrolspeler en als belangrijkste klant. Anderzijds geeft het advies aan dat ook het bedrijfsleven zelf zich nog zal moeten bezinnen op zijn rol. Er is echter voldoende draagvlak om oplossingsgericht in de regio's aan de slag te gaan. Aanbevolen werd om bij de selectie van projecten zo dicht mogelijk aan te sluiten bij de strategische bedrijfsprocessen. Hoofdpunt voor de regionale agenda is de bereikbaarheid van de economische centra en geadviseerd werd de volgende onderwerpen te agenderen:

- Vervolgaanpak multimodaal vervoer
- Stedelijke distributie
- Aanpak verbetering luchtkwaliteit
- Kwaliteitsnet goederenvervoer
- Mobiliteitsmanagement.

EU-position paper "Via Zuid-Nederland naar Lissabon"

Halverwege 2005 bracht SER Brabant advies uit over het document *Via Zuid-Nederland naar Lissabon*, waarin de gezamenlijke inzet van de Zuid-Nederlandse provincies voor de nieuwe Europese Structuurfondsen in de periode 2007-2013 was geformuleerd. SER Brabant heeft het document onderschreven en de provincie gecompliceerd. Onderschreven werd dat de (brede) Lissabonstrategie leidend moest zijn en geadviseerd werd strak vast te houden aan de focus van de 'groei en banenagenda'. Belangrijk is de koppeling tussen innovatiebeleid, industriebeleid (R&D) en het werkgelegenheidsbeleid (sociale innovatie). In dit kader werd met instemming kennisgenomen van het feit dat het positionpaper opteert voor een nadrukkelijk complementaire inzet van D2 en POP2. Naast Doelstelling 2 (regionaal concurrentievermogen en werkgelegenheid) is ook Doelstelling 3 (territoriale, grensoverschrijdende samenwerking) van belang.

SER Brabant deed in dit verband aanbeveling om ook met het Interreg IIIB programma-gebied nadrukkelijker aan te sluiten bij de Lissabonstrategie, waardoor betere koppelingen kunnen worden gelegd tussen de D2 doelstellingen in Zuid-Nederland en de uitvoering in grensoverschrijdend verband.

Tot slot werd nog ingegaan op de uitwerking van het EPD Zuid-Nederland naar Zuidoost- respectievelijk Zuidwest-Nederland, waarmee werd aangesloten bij de benadering van de 'economische kerngebieden' van de EZ-nota *Pieken in de Delta*. Aangegeven werd dat deze benadering op veel draagvlak kon rekenen in de marktsector en bij sociale partners.

Peter Swinkels, BZW

SER Brabant heeft nu een helder profiel en dat versterkt zijn gezag. De adviezen zijn niet alleen belangrijk voor het overheidsbeleid, maar ook waardevol voor de lobby van de Brabants-Zeeuwse Werkgeversvereniging en onze collega's van MKB Nederland.

Monitor Bedrijventerreinen 2005

De Monitor Bedrijventerreinen is een instrument om de voortgang van het Afsprakenkader Streekplan over de uitbreidings- en inbreidingsruimte voor bedrijvenlocaties tot 2020 te meten. In de loop van 2005 legde de provincie een conceptmonitor voor advies voor aan SER Brabant. Algemeen oordeel was dat er een alleszins bruikbare opzet lag. Verbeteringen waren volgens SER Brabant vooral nog nodig bij het meten van zuinig ruimtegebruik en voor het beoordelen van de

kwantitatieve en kwalitatieve planning van aanbod op regionale schaal. Omdat er al de nodige tijd was verlopen sinds de vaststelling van het Streekplan in 2002, werd geadviseerd zo snel mogelijk met de monitor aan de slag te gaan, uiteraard in goed overleg met gemeenten en overige terreinbeheerders. Voorts werd geadviseerd deze beleidsmonitor een centrale rol te geven in de regionale planningsoverleggen over de component 'werken' bij de uitwerkingsplannen streekplan.

Besluit Luchtkwaliteit

In oktober 2005 bracht SER Brabant ongevraagd advies uit aan de provincie over de aanpak van de problematiek rond de luchtkwaliteit en fijn stof. Uitgangspunt voor de Raad was dat het gaat om een serieus probleem, dat gepaste maatregelen vergt op verschillende schaalniveaus. Er was echter geen aanleiding om Brabant ruimtelijk en economisch 'op slot' te doen en SER Brabant zag voor de provincie een sleutelrol weggelegd bij het bevorderen van een praktische bestuurlijke aanpak. Het advies ging eerst in op de beschikbare kennis en feiten rond fijn stof. Conclusie was dat het zeker geen nieuw probleem is, maar dat nog veel moet worden onderzocht, onder meer over de samenstelling van het fijn stof en de elementen die schadelijk en niet-schadelijk zijn. Voor SER Brabant leidde dit tot de vaststelling dat we aan het begin staan van een lang traject van nadere detaillering, monitoring, regelgeving e.d. Dit verdraagt zich slecht met

het treffen van overhaaste maatregelen en daarom werd in dit advies vooral gepleit voor het nemen van bestuurlijke tijd en ruimte voor de juiste maatregelen. Ook werd geconcludeerd dat behoedzaam moest worden geopereerd bij het nemen van regio-specifieke maatregelen. Lokale maatregelen gericht op de eigen bronnen bleken namelijk een betrekkelijk laag rendement te hebben. Een kritische toets van de kosteneffectiviteit is geboden. In dit verband werden tevens kritische kanttekeningen geplaatst bij de validiteit van de doorvertaling van het

Besluit Luchtkwaliteit naar het niveau van een bestemmingsplan of individueel bouwplan. De problematiek van de luchtkwaliteit is in eerste aanleg een groot-schaliger, grensoverschrijdend probleem, dat vraagt om oplossingen op dat niveau. Het advies besloot met een vijftal concrete aanbevelingen, met een onderscheid naar de verschillende schaalniveaus: van het EU-niveau tot de aanpak van specifieke knelpunten in Brabant. Aangetekend werd wel dat de druk op de korte termijn het best kon worden weggenomen door het wegnemen van de in de Nederlandse regelgeving gelegde koppeling tussen individuele bouwprojecten en luchtkwaliteit. De provincie werd geadviseerd zich hiervoor sterk te blijven maken bij het kabinet, teneinde meer tijd te krijgen voor het treffen van de juiste regio-specifieke maatregelen.

Wat betreft de acties op EU-niveau werd de provincie geadviseerd om via het kabinet aandacht te vragen voor het creëren van een 'level playing field' tussen de Europese regio's. In dit verband werd het provinciebestuur geadviseerd om via grensoverschrijdend overleg te komen tot een Europees regionaal proefproject voor de aanpak van fijn stof, waarin samen met Brussel wordt gewerkt aan een praktische vertaling van de EU-richtlijn. Naast het zoeken naar Europese oplossingen is een pro-actieve houding van de regio zelf geboden. SER Brabant toonde zich sterk voorstander van een gezamenlijke aanpak door overheid, wetenschap en bedrijfsleven. Tot slot werd geadviseerd het luchtkwaliteitrendement van een aantal regio-specifieke bronmaatregelen te onderzoeken, met als voorbeeld de invoering van een gevarieerde maximumsnelheid op de Brabantse autowegen en rond steden of de versnelde invoering van biobrandstof voor OV-voertuigen en auto's in Brabant.

Moerdijkse Hoek: Aanbevelingen voor het aanvullende onderzoek

Begin 2006 besloten rijk, provincie en gemeente Moerdijk tot een nader gezamenlijk onderzoek over de behoefteaanpak voor Moerdijkse Hoek en het in dat verband gepresenteerde alternatief 'Port of Brabant'. Na kennisname van deze stukken heeft SER Brabant besloten tot een ongevraagd advies over de onderzoeksvragen, met de volgende elementen:

1. Moerdijkse Hoek is geen 'gewoon' lokaal of regionaal bedrijventerrein, maar is bedoeld als een strategische locatie ter versterking van de economische structuur op de as Rotterdam-Antwerpen (de Rijn-Schelde-Delta).
 2. Voor het onderzoek betekent dit dat het niet kan worden beperkt tot de basale vraag of Moerdijkse Hoek in de oorspronkelijke omvang wel of niet nodig is voor de ruimtebehoefte in West-Brabant tot 2020. Daarmee zou het onderzoek immers grotendeels worden beperkt tot de uitbreidingsbehoefte van de reeds gevestigde bedrijven.
 3. De onderzoeksvraag zou breder moeten zijn: wat zijn de ruimtelijke consequenties van een bovenregionale bedrijvenlocatie in Moerdijk als strategisch onderdeel van de regionaal-economische complexvorming in de Rijn-Schelde-Delta? Welke maatvoering is dan passend: het tot dusver voorliggende grootschalige model Moerdijkse Hoek of kan volstaan worden met het geboden alternatief Port of Brabant?
 4. Specifieke zaken die naar de mening van SER Brabant bij het onderzoek zouden moeten worden betrokken, zijn: (a) de constatering van Shell dat zich na Houston in de Rijn-Schelde-Delta het tweede chemiecluster ter wereld bevindt en deze positie behouden moet blijven; (b) de betekenis van de Westbrabantse ambities rond Maintenance Valley; (c) het benutten van kansen om in West-Brabant innovatieve bedrijvigheid m.b.t. nieuwe energievormen te ontwikkelen, mogelijk in combinatie met vernieuwde landbouw en/of glastuinbouw.

Henk Walravens, FNV

Er gebeurt heel veel in Brabant: onderzoek, plannen, initiatieven. Maar wie heeft het overzicht nog, wat wordt met de verworven kennis en ervaring gedaan? SER Brabant kan hierin orde scheppen en partijen op het juiste spoor zetten. En wat betreft de vakorganisaties FNV, CNV en de Unie zal sociale innovatie hierbij prioriteit moeten krijgen.